

مطالعات معماری
مجموعه گردشگری
با هدف توسعه صنعت اکوتوریسم

نیلوفر ذونعمت کرمانی

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

مطالعات معماری

مجموعه گردشگری با هدف توسعه صنعت اکوتوریسم

نگارش: نیلوفر ذونعمت کرمانی

امور فنی: واژیران

ویرایش: آرمان ساکت

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه وزیری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۵۴-۱۰-۲ ISBN 978-600-8254-10-2

قیمت: ۱۸۵۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ

مشهد - بلوار سجاد - بین چهارراه بهار و بزرگهر
مجمع تجاری بهاران - طبقه دوم - واحد ۵
تلفن: ۰۵۱ - ۳۷۶۸۵۵۸۵
نمابر: ۰۵۱ - ۳۷۶۴۱۲۲۶

سرشناسه :	جمعیت کربلایی، نیلوفر، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدید آورنده :	مطالعات معماری مجموعه گردشگری با هدف توسعه صنعت اکوتوریسم / نیلوفر ذونعمت کرمانی
مشخصات نشر :	مشهد، ایران، ۱۳۹۷ .
مشخصات ظاهری :	۱۹۲ ص. مص.؛ جلدی، نمودار .
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۸۲۵۴-۱۰-۲
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
یادداشت :	ص.ع. انگلیسی Aim of Architectural Studies of Tourist Complex with Developing Ecotourism Industry
یادداشت :	کتابنامه : ص. ۱۸۷.
موضوع :	گردشگری زیست محیطی -- ایران
موضوع :	Ecotourism -- Iran
موضوع :	گردشگری زیست محیطی
موضوع :	Ecotourism
موضوع :	گردشگری پایدار
موضوع :	Sustainable tourism
موضوع :	معماری و گردشگری
موضوع :	Architecture and tourism
رده بندی کنگره :	۱۳۹۷ ذ ۹ الف / ۱۵۵ G
رده بندی دیویی :	۳۳۸/۴۷۹۱۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی :	۵۱۵۴۷۵۱

فهرست مطالب

۷.....	سخن خردمند
۱۳.....	موارد تأثیرگذار در موضوع طراحی
۱۵.....	مقدمه
۱۹.....	فراغت
۲۳.....	شاخص‌های اصلی فراغت در جهان کنونی
۲۴.....	ارزش و اهمیت اوقات فراغت
۲۵.....	ویژگی‌های اوقات فراغت
۳۶.....	جامعه فراغتی
۳۶.....	اوقات فراغت و گروه‌های اجتماعی
۳۹.....	گردشگری
۴۰.....	تاریخچه گردشگری
۴۶.....	منطقه‌بندی بر اساس کارکرد گردشگری
۴۹.....	توریسم
۵۴.....	طبقه‌بندی انواع توریسم
۵۸.....	اکوتوریسم
۶۲.....	اکوتوریسم در جهان و ایران
۶۸.....	مبانی نظری اکوتوریسم
۷۶.....	انواع اکوتوریسم
۷۹.....	گردشگری طبیعت محور و تفاوت آن با اکوتوریسم

۸۲.....	اهمیت توسعه اکوتوریسم.....
۸۶.....	مدیریت اکوتوریسم.....
۹۵.....	گردشگری پایدار.....
۹۹.....	معماری پایدار.....
۱۰۱.....	توسعه پایدار.....
۱۰۵.....	طراحی پایدار.....
۱۰۶.....	شاخصه‌های اصلی طراحی پایدار.....
۱۰۷.....	اصول طراحی پایدار.....
۱۱۸.....	معماری پایدار.....
۱۱۹.....	منافع توریسم پایدار.....
۱۲۹.....	مفهوم و قلمرو برنامه گردشگری.....
۱۳۳.....	نیازهای گردشگران خارجی.....
۱۳۶.....	جمع بندی.....
۱۳۷.....	ادبیات گردشگری در معماری.....
۱۳۷.....	انگاره، ادراک و معنا در ادبیات گردشگری و معماری.....
۱۳۹.....	انگاره در ادبیات گردشگری.....
۱۴۲.....	معنا و ادراک در معماری.....
۱۴۶.....	حرکت.....
۱۴۷.....	ریشه‌های نظری حرکت.....
۱۴۹.....	حرکت در معماری.....
۱۵۷.....	نمونه‌های موردی.....
۱۵۹.....	مقدمه.....
۱۶۱.....	نمونه‌های داخلی.....
۱۷۹.....	نمونه‌های خارجی.....
۱۸۷.....	منابع.....
۱۸۷.....	کتاب‌ها.....
۱۸۹.....	مقالات.....
۱۸۹.....	منابع انگلیسی.....

سخن نخست

معماران و شهرسازان در سلامت جامعه، محیط طبیعی و میراثی که برای نسل کنونی و آیندگان به جای می‌ماند، تاثیر قابل توجهی دارند. آنان همچنین در زمینه‌های اکولوژیکی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی تمرکز، خاطره و تجربه‌ای که در ذهن بیننده باقی می‌ماند، مؤثر می‌باشند.

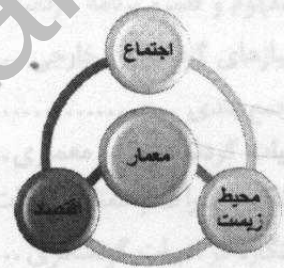
اولین برداشت یک گردشگر از منطقه‌ای غریب، به طور عمده از معماری صورت می‌گیرد زیرا ادراک نفسانی و اشکال مؤثر همراه با تصاویرشان، خاطرات را می‌سازند و طراحی خاص به آسانی در خاطر می‌ماند و در فرآیند تصمیم‌گیری تأثیر مثبت دارد.

معماری با کیفیت بالا به معنای شیوه و روح زندگی است. فضای برتر،

مشتریانی را که به دنبال کیفیت هستند، جذب می‌کند. بنابراین معماری می‌تواند توجه عمومی را به خود جلب کرده و به عنصری محوری در معادله تبدیل شود. محیط جذاب، نشان دهنده‌ی سبک زندگی و روح زمان است که موجب افزایش جذابیت نیز خواهد شد.

در صنعت گردشگری، معماری ابزاری قدرتمند در بازاریابی است. ایجاد یک علامت گردشگری، تفریحی، ورزشی قابل توجه از طریق معماری، باعث تغییر در ارزش‌ها و در نتیجه تبدیل شرایط به حالت منحصر به فرد و در نهایت باعث ارتقای ارزش نهایی خواهد شد.

نه از روزافزون افراد به سفر و انجام فعالیت‌های آراسته بخش برای فرار از زندگی پرهیاهو و استرس‌آور ناشی از امروزه، تأثیر مستقیم بر اقتصاد، سلامت جوامع و محیط زیست دارد. از آنجایی که معماری ابزاری قدرتمند در راستای برطرف کردن نیازهای فوق‌الذکر می‌باشد، می‌توان به لزوم برپا کردن جایگاه و تأثیرگذاری معمار بر اجتماع، محیط زیست و اقتصاد، واقف گردید.

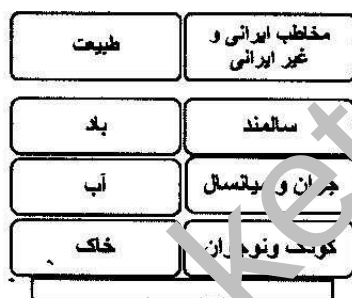

معمار به عنوان سازنده‌ی فضا می‌تواند نقشی بسزا در خلق بستر مناسب برای تعاملات اجتماعی و بالا بردن رفاه و آسایش اجتماعی داشته باشد. این میسر نخواهد شد مگر معمار شناختی کامل از مخاطب، شرایط حاکم و ابزار لازم داشته باشد.

زندگی در بستر طبیعی خود به روشی متواضعانه، نه تنها آرامش و سلامتی برای مخاطبین به ارمغان می‌آورد، بلکه از بسیاری مشکلات جسمانی و روحی نیز جلوگیری می‌کند. در اینجا توجه به طبیعت و احترام به آن امری قابل تأمل

می‌باشد که نیاز به اندیشه و برخوردی متعهدانه دارد.

با ترکیب و پیش بینی مناسب کاربری‌ها، همجواری‌ها و پیوستگی مکانی و فضایی فعالیت‌ها و عملکردها، جذابیت‌های ویژه‌ای ایجاد خواهد شد. به علاوه طراحی هدفمند و همسو با نیازهای مخاطب از ابتدای پروسه‌ی طراحی با حال و هوایی خاطره انگیز و با هویت، که متواضعانه در دل طبیعت جاری است، تجربه‌ای کم‌نمایر می‌باشد که تصویری ماندگار به گردشگر می‌بخشد. توجه ویژه به کودکان و افراد با نیازهای خاص به ارزش این طراحی رنگ و جلایی خاص می‌دهد.

رابطه متوازن و متعامل میان انسان و طبیعت

مجموعه‌ی گردشگری، مکانی است با هویت، خاطره انگیز، متنوع، آرامش و آسایش دهنده، ارائه دهنده‌ی نه تنها خدمات اقامتی بلکه به تفریحی است شامل کاربری‌های متنوع با توجه به پتانسیل‌های محلی، نوع مخاطب و نیازهای وی. با توجه به این که گردشگران علاوه بر اقامتگاه خواهان مجموعه‌های تجاری، ورزشی و تفریحی می‌باشند، لذا مجموعه‌ی گردشگری از معنایی گسترده تر برخوردار خواهد بود.

توسعه‌ی گردشگری جامعه محور، برای مشارکت جامعه میزبان و معرفی آن از طریق افراد بومی با برپایی غرفه‌های مردم شناسی، صنایع دستی، برپایی مراسم

خاص بومیان و خوراکی‌های محلی موجب توسعه پایدار گردشگری خواهد شد؛ با تعمیم استراتژی فوق، فرهنگ گردشگری توسعه می‌یابد.

با تأمل در مفهوم فضا و صنعت گردشگری، در می‌یابیم که گردشگری به لحاظ ماهیت در پیوندی دیرین و ناگسستنی با ابعاد و عناصر مکانی - فضایی قرار می‌گیرد.

چنانکه اکوتوریسم^۱ نیز در تعامل با سیمای طبیعی - اکولوژیکی و گردشگری فرهنگی، عمدتاً در ارتباط با ابعاد نامرئی و گاه بعد مرئی فرهنگ؛ یعنی تمدن و یا کالبدی انسان ساخت شال می‌گیرد.

در الگوی فضایی گردشگری هر مقصد «مکان» گردشگری به عنوان یک زیر بخش در نظام برنامه ریزی منظره‌ای، به حساب می‌آید، تا از این طریق بتواند تخصیص‌های عمودی را در زمینه توسعه گردشگری به فعالیت‌های افقی تبدیل نماید.

از سوی دیگر، برنامه ریزی فضایی، با رعبرد گسترش گردشگری، کوششی است برای رسیدن به بهترین الگوی فضایی در جهت توسعه منطقه‌ای که دستیابی به اهداف را با توجه به نظام کلی از توسعه ملی، نظر قرار می‌دهد.

بر این اساس چنان که با عنایت به مفهوم و ماهیت برنامه ریزی فضایی به توسعه صنعت گردشگری مبادرت شود، نه تنها بستری جهت ارزیابی نیازهای

۱. لغت Ecotourism که فرهنگستان لغات با کمک سازمان میراث فرهنگی کشور آن را معادل طبیعت‌گردی معنا کرده است، از نظر ریشه لغوی از دو جزء Eco و Tourism ساخته شده است که پیشوند Eco برگرفته از ریشه‌ای یونانی به معنی آمیزه‌ای از مفاهیم محیط زیست و زیستگاه و Tourism به معنای گردشگری است؛ این مفهوم بیش از هر چیز طبیعت را تداعی می‌کند. در فارسی کلمه بوم را معادل Eco قرار داده‌اند و به نوعی به Eco Tourism، «بوم‌گردی» نیز می‌گویند. (بوم = سرزمین و زیستگاه).

متنوع طیف بزرگی از گردشگران فراهم می‌گردد، بلکه به واسطه تعادل در انتشار فضایی پیامدهای مثبت حاصل، جمعیتی انبوه از جامعه میزبان و پهنه‌ای گسترده از قلمرو جغرافیایی مقصد را، از تحولات مثبت اجتماعی- اقتصادی و زیست - محیطی متأثر خواهد نمود.

چنین رویکردی سرانجام گردشگری پایداری را موجب خواهد شد که تعادل درمکد - زمان و اجتماع را در کنار امنیت و آسایش اقتصادی و حفظ محیط زیست به ارمغان می‌آورد.

امروزه صنعت گردشگری و اکوتوریسم که ناشی از دنیای درونی انسان‌ها است، به یکی از فعالیت‌های مهم و شاخص اقتصادی در تأمین منافع اجتماعی و ملی کشورها تبدیل گشته است.

اکوتوریسم و ژئوتوریسم یکی از گرایش‌های نسبتاً جدید در ارائه جاذبه‌های گردشگری است که به معرفی چشم‌اندازهای طبیعی به گردشگران با حفظ هویت مکانی آنها می‌پردازد.